

**ŚLĄSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
W CZĘSTOCHOWIE**

**SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI PLANU DZIAŁANIA
w 2009 r.**

CZĘSTOCHOWA 2010 R

WSTĘP

W 2009 roku Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie działał na mocy Ustawy z dnia 22 października 2004r. o jednostkach doradztwa rolniczego. Od 1 sierpnia 2009r. na mocy Ustawy z dnia 23 stycznia 2009r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale administracji publicznej w województwie ośrodki doradztwa rolniczego podlegają właściwym sejmikom województw.

Zgodnie z treścią w.w. Ustawy jednostki doradztwa rolniczego są samorządowymi wojewódzkimi osobami prawnymi, prowadzącymi doradztwo rolnicze obejmujące działania w zakresie rolnictwa, rozwoju wsi, rynków rolnych oraz wiejskiego gospodarstwa domowego, mające na celu poprawę poziomu dochodów rolniczych oraz podnoszenie konkurencyjności rynkowej gospodarstw rolnych, wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, a także podnoszenie poziomu kwalifikacji zawodowych rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich.

Ustawa o jednostkach doradztwa rolniczego szczegółowo określa zadania dla ośrodków doradztwa rolniczego i precyzuje, które z nich mają być realizowane bezpłatnie, a które odpłatnie.

Należy jednak zaznaczyć, że przy określaniu kierunków pracy na nadchodzący rok śląscy doradcy uwzględnili również problemy i oczekiwania lokalnych środowisk wiejskich.

Zgodnie z w.w. założeniami w działalności Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie w 2009 r. przyjęto następujące priorytety:

- przygotowanie beneficjentów z obszarów wiejskich do wykorzystania instrumentów finansowych z PROW 2007 – 2013,
- podejmowanie działań mających na celu dostosowanie produkcji do obowiązujących standardów w zakresie higieny, ochrony środowiska, dobrostanu zwierząt oraz wymogów gospodarki rynkowej,
- ochrona środowiska przyrodniczego na obszarach wiejskich poprzez wdrażanie programu rolnośrodowiskowego,
- upowszechnianie i pomoc w tworzeniu grup producentów rolnych,
- wdrażanie rachunkowości FADN,
- wspieranie i uczestnictwo w podejmowaniu i realizacji inicjatyw oddolnych w zakresie programu LEADER,
- wdrażanie oraz upowszechnianie działalności pozarolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań i alternatywnych źródeł dochodu,
- prowadzenie działalności informacyjnej oraz wydawniczej wspierającej rozwój produkcji rolnej i obszarów wiejskich,
- tworzenie krajowego systemu informacji dla potrzeb wsi, rolnictwa i doradztwa rolniczego oraz prowadzenie witryny domowej (www.czwa.odr.net.pl)
- podejmowanie działań na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi,
- prowadzenie działalności promocyjnej na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich regionu,
- współpraca z organizacjami zajmującymi się młodzieżą wiejską w regionie oraz w krajach UE.

Zadania powyższe realizowane były w ramach prowadzonej przez ŚODR działalności upowszechnieniowej, oświatowej, doradczej, informacyjno-wydawniczej, promocyjno-reklamowej oraz usług odpłatnych.

Wśród najważniejszych zadań zrealizowanych w 2009r. przez pracowników Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie wymienić należy m.in.:

1. zorganizowanie:

- szkoleń teoretycznych	- 1 094 (plan: 692)
- szkoleń praktycznych i pokazów	- 191 (plan: 156)
- konferencji	- 12 (plan: 1)
- seminariów	- 29 (plan: -)
- warsztatów	- 11 (plan: 5)
- kursów	- 15 (plan: 6)
- seminariów wyjazdowych	- 160 (plan: 135)
- olimpiad	- 1 (plan: 2)
- obozów edukacyjnych	- 3 (plan: 2)
- konkursów	- 45 (plan: 41)
- wystaw	- 66 (plan: 50)
- imprez regionalnych	- 13 (plan: 5)
- kiermaszy, jarmarków i turniejów	- 11 (plan: 3)

2. prowadzenie:

- witryny domowej ŚODR	- 1 (plan: 1)
- wdrożeń	- 7 (plan: 7)
- demonstracji	- 220 (plan: 216)
- konsultacji	- 40 tys. (plan: 32,8 tys.)
- wizyt	- 16,6 tys. (plan: 16 tys.)

3. opracowanie

- wniosków dot. EFGR i PROW	- 19 976 (plan: 19,3 tys.)
- biznes planów	- 37 (plan: 36)
- kalkulacji kosztów	- 345 (plan: 239)
- zaleceń komputerowych	- 156 (plan: 116)
- rocznych planów nawożenia	- 16 (plan: 13)

4. przygotowanie i wydanie

- publikacji	- 21 tytułów / 76,4 tys. egz. (plan: 15 tytułów / nakład 24,4 tys. egz.)
--------------	---

Odnotowane w niniejszym sprawozdaniu różnice w ilości zrealizowanych zadań, w stosunku do zaplanowanej liczby, wynikają przede wszystkim z następujących faktów:

- dzięki pozyskaniu środków finansowych ze źródeł zewnętrznych ŚODR poszerzył zakres prowadzonych działań, głównie oświatowych,
- część zadań zrealizowanych została pod konkretne potrzeby, zgłoszone w ciągu roku przez lokalne środowiska wiejskie oraz współpracujące z Ośrodkiem instytucje czy organizacje pozarządowe,
- w minionym roku w Śląskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego odnotowano zmiany kadrowe wśród pracowników bezpośrednio zaangażowanych w realizację planu działania..

Odbiorcami usług oferowanych przez Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie w 2009 r. byli przede wszystkim:

- rolnicy i inni mieszkańcy wsi,
- przedstawiciele samorządów terytorialnych,
- przedstawiciele organizacji i związków rolniczych,
- nauczyciele i uczniowie szkół rolniczych,
- młodzież ze środowisk wiejskich,
- kadra doradcza.

Zgodnie z wewnętrzną strukturą organizacyjną oraz zasadami funkcjonowania Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie w realizacji powyższych zadań uczestniczyli doradcy terenowi zatrudnieni w 17 Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego (tj. PZDR w: Będzinie, Bielsku-Białej, Bieruniu-Lędzinach, Cieszynie, Częstochowie, Gliwicach, Kłobucku, Mikołowie, Myszkowie, Lublińcu, Pszczynie, Raciborzu, Rybniku, Tarnowskich Górach, Wodzisławiu, Zawierciu i Żywcu) oraz pracownicy zakładowi zatrudnieni w 5 Działach (tj. Dział Systemów Produkcji Rolnej, Standardów Jakościowych i Doświadczalnictwa; Dział Przedsiębiorczości, Wiejskiego Gospodarstwa Domowego i Agroturystyki; Dział Ekonomiki; Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw; Dział Zastosowań Teleinformatyki).

W 2009 roku Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego swoją działalność prowadził w oparciu o środki finansowe pochodzące z następujących źródeł:

- ◆ dotacja budżetowa,
- ◆ środki pozyskane z innych źródeł zewnętrznych, m.in. z:
  - Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego
  - Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa
  - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
  - Wojewódzkiego Urzędu Pracy.
- ◆ środki finansowe uzyskane w ramach prowadzonej przez Ośrodek działalności gospodarczej (usługi odpłatne).

Działalność upowszechnieniowa

Bardzo ważnym zadaniem stojącym przed polskim rolnictwem jest doprowadzenie do sytuacji, w której będzie ono konkurencyjne na rynkach europejskich i światowych. Zniesienie barier w obrocie artykułami rolnymi dla producentów żywności oznacza zdecydowaną poprawę w dostępie do unijnych rynków zbytu. Poprawa ta nie jest jednak automatyczna, najpierw polscy rolnicy muszą wdrożyć obowiązujące w UE normy w zakresie technologii i jakości produkcji. Podnoszenie poziomu wiedzy technologicznej, to główny cel prowadzonej przez śląskich doradców działalności upowszechnieniowej. W tym zakresie najważniejszą rolę odgrywają doświadczenia porejestrowe - wdrożenia oraz demonstracje, które realizowane są na polach dydaktyczno-doświadczalnych oraz bezpośrednio w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

Tematykę wdrożeń i demonstracji realizowanych w 2009r. opracowano na podstawie oferty instytutów branżowych, oferty stacji hodowli roślin, propozycji firm nasiennych, aktualnego Rejestru Odmian oraz praktyki rolniczej.

W sumie w 2009 roku śląscy doradcy zrealizowali 7 wdrożeń i 170 demonstracji z 35 tematów.

Tematyka prowadzonych demonstracji dotyczyła m.in. :

- Wprowadzenie do produkcji nowych odmian zbóż
- Wprowadzenie do uprawy nowych odmian ziemniaków
- Uprawa zbóż przy ograniczonych nakładach na środki produkcji
- Prawidłowe użytkowanie łąk i pastwisk
- Wprowadzenie do produkcji nowych odmian rzepaku
- Kompleksowa ochrona ziemniaków przed zarazą ziemniaczaną
- Kompleksowa technologia uprawy ziemniaków na wczesny zbiór
- Produkcja ziemniaków pod kątem uzyskania atestu
- Uprawa poplonów z roślin motylkowych i niemotylkowych
- Wprowadzenie do produkcji nowych mieszańców kukurydzy
- Wprowadzenie do uprawy nowych odmian warzyw
- Higiena pozyskiwania mleka
- Kompleksowa technologia chowu bydła
- Zastosowanie EM w uprawach polowych i chlewni
- Organizacja bazy paszowej w oparciu o sianokiszonki
- Dostosowanie instalacji udojowej do standardów UE
- Modernizacja budynków inwentarskich

Baza dydaktyczno–doświadczalna ŚODR obejmuje:

- pole dydaktyczno-doświadczalne roślin rolniczych w Paniowach - na 12-hektarowym polu, o warunkach glebowych reprezentatywnych dla województwa (kompleks żytni bardzo dobry i dobry) uprawianych było około 120 odmian ważniejszych roślin rolniczych

- pole ogrodnicze w Śmiłowicach - na polu o powierzchni 0,50 ha, na wydzielonych kwaterach, prezentowane są następujące grupy roślin ogrodniczych: byliny, pnącza i krzewy ozdobne, trawy rabatowe, irysy, liliowce róże wielkokwiatowe i okrywowe, drzewa i krzewy owocowe, warzywa oraz rośliny alternatywne.

W oparciu o doświadczenia na polach dydaktyczno-doświadczalnych specjaliści działu technologii w 2009 roku prowadzili następujące wdrożenia:

- Nowe odmiany warzyw gruntowych polskich firm nasiennych
- Odmiany drzew i krzewów owocowych do nasadzeń w ogrodzie przydomowym
- Urządzanie ogrodu, uprawa i pielęgnacja roślin sadowniczych oraz ozdobnych
- Wprowadzenie do produkcji nowych odmian ziemniaków -15 odmian
- Wprowadzenie do produkcji nowych odmian zbóż (pszenica, żyto, pszenżyto, owies) -75 odmian
- Wprowadzenie do produkcji nowych odmian kukurydzy -15 odmian
- Wprowadzenie do produkcji nowych odmian roślin strączkowych -10 odmian.

Szczegółowe informacje nt. działań upowszechnieniowych zrealizowanych w 2009 r. przez śląskich doradców przedstawia tabela nr 1.

Działalność oświatowa

W celu poprawy warunków i jakości życia na obszarach wiejskich niezbędnym jest zdobycie odpowiedniej wiedzy czy wykształcenia przez ludność zamieszkujejącą te tereny. W tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają inicjatywy podnoszące kwalifikacje zawodowe rolników oraz przygotowujące mieszkańców wsi do wykorzystania szans związanych z powstawaniem nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich. Dlatego też, w pracy Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego bardzo istotną rolę odgrywa aktualnie **działalność oświatowa**.

W sumie, w 2009 r. śląscy doradcy zorganizowali i przeprowadzili:

- **12 konferencji dla 914 osób,**
- **29 seminariów dla 1 023 osób,**
- **690 szkoleń specjalistycznych dla 16 331 osób,**
- **404 szkolenia pogadankowe dla 9 035 osób,**
- **191 szkoleń praktycznych i pokazów dla 8 215 osób,**
- **11 warsztatów dla 1 227 osób,**
- **160 seminariów wyjazdowych dla 5 622 osób.**

Tematyka przeprowadzonych szkoleń była bardzo różnorodna. Za najciekawsze wśród nich uznać należy:

- PROW 2007-2013 – 2 seminaria, 160 szkoleń specjalistycznych, 50 szkoleń pogadankowych, 1 szkolenie praktyczne / dla 5195 osób;
- Wdrażanie Zasad Wzajemnej Zgodności (Cross-compliance) – 87 szkoleń specjalistycznych, 1 szkolenie pogadankowe / dla 1693 osób;
- Wdrażanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej – 18 szkoleń specjalistycznych, 5 szkoleń pogadankowych / dla 562 osób;
- Spełnienie standardów ochrony środowiska i konsumentów, a uzyskanie dopłat bezpośrednich - 69 szkoleń specjalistycznych, 13 szkoleń pogadankowych / dla 1451 osób;

- Pomoc finansowa dla gospodarstw rolnych. Kredyty preferencyjne – 12 szkoleń specjalistycznych, 3 szkolenia pogadankowe / dla 746 osób;
- Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich – 8 konferencji / dla 368 osób;
- Postęp biologiczny w produkcji zbóż w świetle wyników doświadczeń i informacji z praktyki – 8 szkoleń specjalistycznych, 4 szkolenia pogadankowe, 4 szkolenia praktyczne / dla 353 osób;
- Ochrona roślin rolniczych – 21 szkoleń specjalistycznych, 1 szkolenie pogadankowe, 6 szkoleń praktycznych / dla 1326 osób;
- Uprawa poplonów z roślin motylkowych i niemotylkowych – 5 szkoleń pogadankowych, 8 szkoleń praktycznych, 3 pokazy / dla 193 osób;
- Przepisy ustawy o ochronie zwierząt – 21 szkoleń specjalistycznych, 48 szkoleń pogadankowych / dla 1051 osób;
- Postęp biologiczny w uprawie warzyw i roślin sadowniczych. Wprowadzenie do produkcji nowych odmian – 2 szkolenia specjalistyczne, 9 szkoleń praktycznych, 1 seminarium wyjazdowe / dla 306 osób;
- Minimalne warunki utrzymania poszczególnych gatunków zwierząt – 8 szkoleń specjalistycznych, 13 szkoleń pogadankowych / dla 415 osób;
- Organizacja bazy paszowej w oparciu o kiszonki i sianokiszonki – 2 szkolenia specjalistyczne, 7 szkoleń praktycznych, 3 pokazy / dla 113 osób;
- Zasady ekologicznego prowadzenia upraw i chowu zwierząt – 1 seminarium, 6 szkoleń specjalistycznych, 2 szkolenia praktyczne / dla 205 osób;
- Agroturystyka jako dodatkowy dochód rodziny wiejskiej – 16 szkoleń specjalistycznych, 5 szkoleń pogadankowych, 15 seminariów wyjazdowych / dla 919 osób;
- Estetyczne zagospodarowanie zagród wiejskich i wsi – 6 szkoleń specjalistycznych, 17 szkoleń pogadankowych, 3 szkolenia praktyczne, 4 seminaria wyjazdowe / dla 582 osób;
- Ochrona i pielęgnacja dziedzictwa kulturowego – 17 szkoleń specjalistycznych, 33 szkolenia pogadankowe, 14 szkoleń praktycznych, 20 pokazów, 2 warsztaty, 8 seminariów wyjazdowych / dla 6478 osób;
- Prawidłowe żywienie człowieka w świetle zagrożeń wynikających z rozwoju chorób cywilizacyjnych – 12 szkoleń specjalistycznych, 14 szkoleń pogadankowych, 15 pokazów, 2 seminaria wyjazdowe / dla 1049 osób;
- Produkcja żywności w ogrodach przydomowych na potrzeby rodziny – 3 szkolenia specjalistyczne, 8 szkoleń pogadankowych, 2 szkolenia praktyczne / dla 155 osób;
- Aktywizacja społeczno-zawodowa kobiet i młodzieży wiejskiej – 1 konferencja, 18 seminariów, 1 szkolenie pogadankowe, 3 obozy edukacyjne / dla 784 osób.

Wśród seminariów wyjazdowych zorganizowanych przez śląskich doradców w 2009 roku wymienić należy m.in.:

- Międzynarodowe Targi Techniki Rolniczej „AGROTECH 2009” w Kielcach,
- Wystawa Ogrodnicza w Ołomuńcu,
- Międzynarodowe Targi Poznańskie POLAGRA – PREMIERY’2009 oraz wystawę „Ferma świń i drobiu” w Poznaniu,
- Śląskie Targi Rolniczo-Leśne „Agrosilesia” w Sosnowcu,
- Dni Pola Syngenta w Charbielinie.
- Międzynarodową Wystawę „EXPO 2009” w Warszawie,
- Międzynarodową Wystawę Rolniczą AGRO SHOW’2009 w Bednarach,
- Międzynarodowe Targi POLAGRA FOOD w Poznaniu,

- Dni Otwarte firmy Bejo Zaden Poland w Konotopie k/Ożarowa
- Międzynarodowe Targi FARMA 2009 w Poznaniu,
- Wystawę Drobno Inwentarza w Bielinku,
- Wystawę Ogrodniczą FLORA w Ołomuńcu.

W ramach prowadzonej przez śląskich doradców działalności oświatowej kontynuowana była współpraca m.in. ze Śląską Izbą Rolniczą, związkami zawodowymi rolników, z organizacjami krajowymi i międzynarodowymi zajmującymi się zagadnieniami młodzieży wiejskiej. Jej efektem było m.in. zorganizowanie 3 obozów edukacyjnych dla 328 osób czy Olimpiady Młodych Producentów Rolnych.

Ponadto w tym zakresie m.in.:

- przeprowadzono 9 szkoleń nt. „Aktywizacji zawodowej młodzieży wiejskiej”, w których udział wzięło 330 osób, ,
- w ramach realizacji grantów przeznaczonych dla młodzieży z terenów wiejskich odbyło się 7 międzynarodowych warsztatów szkoleniowych, m.in. : w Canakkale (Turcja) dla 9 osobowej grupy (projekt „International Peace Camp”); w Denizli (Turcja) dla 6 osobowej grupy młodzieży (projekt „Challange the prejudices) oraz w Częstochowie dla 35 osobowej grupy (projekt „Wszyscy bądźmy równi”),
- zorganizowane zostały turnieje dla młodzieży z terenów wiejskich, m.in.: III Turniej Gier Komputerowych, w którym uczestniczyło 160 osób czy Turniej Piłki Siatkowej, w którym uczestniczyło ponad 50 osób.

W ramach prowadzonej przez śląskich doradców działalności oświatowej realizowane były także szkolenia finansowane ze źródeł zewnętrznych.

Na zlecenie Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie zorganizował 2 szkolenia poświęcone działaniom PROW 2007-2013:

- w dniach 15-16.06. 2009r. dla 50 osobowej grupy doradców ŚODR i pracowników Śląskiej Izby Rolniczej,
- w dniach 17-18.06. 2009r. dla 30 osobowej grupy rolników z województwa śląskiego.

Głównym celem przedsięwzięcia było podniesienie teoretycznej i praktycznej wiedzy na temat pomocy finansowej skierowanej na tereny wiejskie w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

W ramach Planu Działania Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w województwie śląskim (umowa zawarta w dniu 13 maja 2009 roku, pomiędzy Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego a Śląskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Częstochowie) pracownicy ŚODR zorganizowali:

- 3 konferencje nt. „Krajowego Planu Strategicznego ROW”, w których udział wzięło 129 osób,
- 2 konferencje – spotkania partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, w których udział wzięło 101 osób,
- 1 konferencję dla grup producenckich, w której uczestniczyło 41 osób,
- 1 konferencję nt. „Produkty regionalne i tradycyjne w województwie śląskim”, w której udział wzięło 46 osób,

- 1 konferencję podsumowującą konkursy: "Regionalny konkurs na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne" ; Konkurs "Przyjazna Wieś"; Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne", w której uczestniczyło 51 osób.

Konferencje, finansowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, służyły promocji działań i wymianie doświadczeń lokalnych partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Uczestniczyli w nich m.in. przedstawiciele starostw, UG, LGD, ARiMR, ARR, IR, stowarzyszeń, związków producentów, grup producenckich, spółdzielczości rolniczej.

Dla grupy ponad 1000 rolników, przedsiębiorców i pracowników samorządów śląscy doradcy zorganizowali 10 dwudniowych szkoleń na temat „PROW 2007-2013”, które finansowane były przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Na zlecenie Wojewody Śląskiego, pracownicy ŚODR w Częstochowie w 2009 roku przeprowadzili 188 szkoleń nt. „Zagrożenia dla dzieci i młodzieży z terenów wiejskich oraz ich opiekunów prawnych”, w których udział wzięło 3 945 osób. Ponadto w ramach szkoleń dla nauczycieli szkół gimnazjalnych zorganizowanych na w.w. temat przez KRUS, pracownicy Ośrodka przeprowadzili 5 wykładów dla 590 osób.

Ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego finansowanych było 17 projektów realizowanych w 2009 r. przez pracowników Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie. W ramach Działania 9.5. „Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich” podpisano z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego umowy na realizację następujących projektów:

- Szkolenie ICT - Wsparcie Rozwoju Obszarów Wiejskich Gminy Pilchowice
- Zakładanie i prowadzenie małych firm. Kurs drobnej przedsiębiorczość
- Kompozycje kwiatowe, to nie pasja - to aktywizacja lokalnego środowiska na rzecz działalności twórczej
- Edukacja na wsi szansą - szansą dla jej mieszkańców na podniesienie kwalifikacji w zakresie świadczenia kompleksowych usług agroturystycznych
- Internet na wsi
- Jesteśmy potrzebni
- Podejmowanie działalności pozarolniczej w oparciu o fundusze unijne ze szczególnym uwzględnieniem walorów Ziemi Cieszyńskiej
- Pierwszy krok do samozatrudnienia - przedsiębiorczość na terenach wiejskich
- Szkolenie ICT - Wsparcie Rozwoju Obszarów Wiejskich Gminy Chełm Śląski
- Edukacja w zakresie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
- Realizuj swoje pasje
- Szkoła młodego ekologa - warsztaty w gospodarstwie ekologicznym
- Szkolenie ICT - Wsparcie Rozwoju Obszarów Wiejskich Gminy Krupski Młyn
- Intensywny kurs języka angielskiego.

Ponadto w ramach Działania 6.3. „Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich” podpisano umowy z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Katowicach na realizację 3 projektów nt. „Wieś aktywna – inicjatywy lokalne na rzecz doskonalenia zawodowego”.

We wrześniu 2008 roku ŚODR w Częstochowie przystąpił do realizacji projektu europejskiego COACH BIO ENERGY współfinansowanego przez Europejski Program Współpracy Terytorialnej Interreg IVb – Europa Środkowa.

W projekcie uczestniczy 18 partnerów reprezentujących takie kraje jak: Austria, Polska, Republika Czeska, Węgry, Słowacja, Niemcy oraz Ukraina. Koordynatorem projektu jest partner niemiecki Fraunhofer Center for Central and Eastern Europe (Fraunhofer MOEZ). Polskę reprezentuje sześciu partnerów.

Projekt COACH BioEnergy ma zadanie wspierać efektywne i zrównoważone wykorzystanie biomasy do celów energetycznych.

Partnerzy projektu reprezentują sieć cenionych uniwersytetów i instytucji, które zajmują się zagadnieniami związanymi z biomasą. W ramach projektu powstaną regionalne biura konsultacyjne (tą rolę będzie pełnił m.in. ŚODR w Cz-wie) odpowiedzialne za rozpowszechnienie wiedzy i informacji nt. biomasy.

Głównym celem projektu jest dostosowanie i rozpowszechnienie wyników badań naukowych i innowacji technologicznych w takiej formie i w taki sposób, aby odpowiadały rzeczywistym potrzebom decydentów i beneficjentów. Działania podjęte w ramach sieci gwarantują, że zgromadzone informacje nie pozostaną bezużyteczne.

Działalność oświatowa Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie prowadzona jest w dwóch kierunkach. Obok szkoleń dla rolników i innych mieszkańców obszarów wiejskich (potencjalnych klientów Ośrodka), swoje kwalifikacje zawodowe podnoszą także śląscy doradcy. W tym zakresie pracownicy ŚODR w Częstochowie uczestniczą w różnego rodzaju kursach, szkoleniach, konferencjach naukowych czy sympozjach organizowanych m.in. przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Krajowe Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie oraz uczelnie i instytuty naukowe.

W 2009 roku m.in.:

- 135 doradców ukończyło szkolenia na temat nt. „Zasady przyznawania płatności do gruntów rolnych w 2009 r.”, „PROW na lata 2007-2013 - Działanie: Modernizacja gospodarstw rolnych, Działanie: Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej oraz Działanie: Rozwój mikroprzedsiębiorstw.”
- 68 osób zdało egzamin państwowy zorganizowany w ramach „Szkolenia dla doradców rolnośrodowiskowych” przeprowadzony we współpracy z Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie,
- 118 osób ukończyło szkolenia na temat „Zasady wzajemnej zgodności – cross compliance” zorganizowane przez CDR w Brwinowie Oddział w Krakowie,
- 26 osób uczestniczyło w kursie e’learningowym nt. „Ekonomia i zarządzanie gospodarstwem rolnym” oraz 11 osób uczestniczyło w kursie e’learningowym nt. „Nowoczesne technologie w produkcji roślinnej i zwierzęcej” zorganizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
- 47 pracowników ŚODR wzięło udział w szkoleniu zorganizowanym na zlecenie MRiRW nt. „PROW 2007-2013”,
- 71 osób uczestniczyło w szkoleniu nt. „Rachunkowość rolna FADN” zorganizowanym w Zawadzie Pilickiej we współpracy z IERiGŻ,
- 2 osoby wzięły udział w warsztatach nt. „Produkcja mleka i chów drobiu metodami ekologicznymi” zorganizowanych przez CDR Oddział w Radomiu,
- 2 osoby wzięły udział w szkoleniu dla trenerów nt. „Aktualizacja PROW 2007-2013 Oś I i III” zorganizowanym przez CDR Oddział w Krakowie,

- 3 osoby wzięły udział w szkoleniu nt. „Aktualizacja PROW 2007-2013. Oś II dla doradców rolnośrodowiskowych” zorganizowanym przez CDR Oddział w Radomiu,
- 6 osób wzięło udział w kursie internetowym nt. „Rozwój obszarów wiejskich” zorganizowanym przez CDR Oddział w Krakowie,
- 1 osoba uczestniczyła w konferencji nt. „Produkty regionalne i tradycyjne w kontekście ochrony dziedzictwa kulturowego” zorganizowanej w Warszawie,
- 2 osoby wzięły udział w szkoleniu nt. „Pomoc w ramach programów dla mikro - przedsiębiorstw i gospodarstw rolnych” zorganizowanym w CDR Oddział w Radomiu.
- 2 osoby uczestniczyły w konferencji nt. „Rozporządzenia dot. Programu Rolnośrodowiskowego w PROW 2004-2006 i PROW 2007-2013” zorganizowanej w w MRiRW w Warszawie,
- 3 osoby wzięły udział w warsztatach nt. „Rachunkowość rolna FADN” zorganizowanych w Pułtuskach przez IERiGŻ,
- 2 osoby uczestniczyły w szkoleniu nt. „Budowa teleinformatycznej platformy wymiany wiedzy o jakości i bezpieczeństwie produkcji zwierzęcej” zorganizowanej przez Instytut Zootechniki w Balicach.

Wykaz zadań zrealizowanych w ramach działalności oświatowej zamieszczono w tabeli nr 2.

Działalność doradcza

W 2009 r. w pracy Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie istotną rolę odgrywa działalność doradcza. Pomimo tak znaczącego postępu w rozwoju komputeryzacji czy dostępu do internetu, wciąż jeszcze, do najbardziej intensywnych form upowszechniania nowości i wiedzy rolniczej zaliczane są konsultacje i instruktaż fachowy.

W ramach **przeprowadzonych ponad 56 tys. konsultacji i wizyt** śląscy doradcy propagowali przede wszystkim następujące zagadnienia:

1. Wsparcie finansowe rolnictwa i obszarów wiejskich ze środków krajowych oraz UE.
2. Nowości technologiczne w produkcji rolnej.
3. Minimalne wymagania wzajemnej zgodności dla gospodarstw rolnych.
4. Integrowana produkcja roślin.
5. Kwotowanie produkcji mleka.
6. Dostosowanie budynków inwentarskich do standardów UE.
7. Pszczelarstwo.
8. Informacja rynkowa.
9. Ekonomia i marketing w rolnictwie.
10. Rachunkowość rolna.
11. Doradztwo socjalno-bytowe i prawne.
12. Zespołowe formy gospodarowania.
13. Rolnictwo ekologiczne i ochrona środowiska.
14. Odnawialne źródła energii.
15. Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.
16. Prowadzenie działalności agroturystycznej i turystyki wiejskiej
17. Zachowanie dziedzictwa kulturowego, promocja produktu regionalnego.
18. Propagowanie zdrowego stylu życia wśród mieszkańców wsi.
19. Estetyka zagrody wiejskiej.

Rozwojowi produkcji rolniczej na śląskiej wsi służy także doradztwo ekonomiczno-organizacyjne. Analiza możliwości rozwojowych gospodarstw, prognozy zmian kosztów dla poszczególnych działalności czy wreszcie rozwiązywanie problemów organizacyjno-ekonomicznych w gospodarstwach rolnych, to również wiodące kierunki w pracy śląskich doradców. Zadania te realizowane są przede wszystkim w oparciu o współpracę pracowników ŚODR z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Śląskim Oddziałem Regionalnym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Instytutem Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

W tym zakresie w 2009 r. m.in. :

- **opracowano 345 kalkulacji kosztów dla poszczególnych działalności rolniczych,**
- **prowadzono rachunkowości FADN w 300 gospodarstwach rolnych,**
- **opracowano 156 zaleceń nawozowych i żywieniowych.**

Informacje dot. tematyki i zakresu działań doradczych zrealizowanych przez śląskich doradców w 2009 r. przedstawiono w tabeli nr 3.

Działalność promocyjno-reklamowa

Jednym z priorytetowych zadań stojących przed śląskim doradztwem w 2009r. jest również promocja rolnictwa i obszarów wiejskich naszego regionu. Wśród wielu najciekawszych inicjatyw z tego zakresu, które zrealizowaliśmy w 2009 roku wymienić należy:

- **XVIII Krajowa Wystawa Rolnicza** – zorganizowana w dniach 5 – 6 września 2009r. w Częstochowie pod patronatem prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego. W uroczystym otwarciu Wystawy uczestniczyli m.in.: Doradca Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego ds. Wsi i Rolnictwa - Jan Krzysztof Ardanowski, Przewodniczący Senackiej Komisji Rolnictwa - Jerzy Chróścikowski, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Artur Ławniczak, I Wicewojewoda Śląski - Stanisław Dąbrowa, Wicemarszałek Województwa Śląskiego - Adam Stach, Prezydent Miasta Częstochowy - Tadeusz Wrona, Prezes Krajowego Związku Rolników Kólek i Organizacji Rolniczych - Władysław Serafin, Zastępca Prezesa ARiMR - Jan Kukułka, Prezes Agencji Rynku Rolnego - Władysław Łukasik, Przewodnicząca Krajowej Rady Kół Gospodyń Wiejskich - Bernadetta Niemczyk. Władze kościelne reprezentowali m.in.: J.E. Ks. Biskup Jan Styrna Krajowy Duszpasterz Rolników, Ks. Prałat Stanisław Sojka Sekretarz Krajowego Duszpasterstwa Rolników, J.E. Ks. Abp. Stanisław Nowak Metropolita Częstochowski. Obecni byli również parlamentarzyści Ziemi Śląskiej oraz przedstawiciele samorządów lokalnych województwa śląskiego.

Krajowa Wystawa Rolnicza i towarzyszące jej od kilku lat Dni Europejskiej Kultury Ludowej oraz Targi Sztuki Ludowej — to imprezy, które przez lata zdołały wpisać się do częstochowskiej tradycji. Rangę imprezy podkreśla nie tylko wielkość powierzchni ekspozycyjnej, ale także liczba zwiedzających – ok. 50 tys. osób. Podczas tegorocznej, dwudniowej wystawy dorobek polskiego rolnictwa

zaprezentowany został przez ponad 300 wystawców z całego kraju m.in. na targach nasiennych, pszczelarskich, agroturystycznych, paszowych, a także wystawach: maszyn i narzędzi rolniczych, przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, drobnego inwentarza. Podobnie jak w latach poprzednich, w rolniczej ekspozycji uczestniczyły instytuty branżowe resortu rolnictwa oraz ARiMR, ARR, ANR. KRIR, KRUS, banki obsługujące wieś i rolników.

Współorganizatorem XVIII Krajowej Wystawy Rolniczej był Urząd Miasta Częstochowy. Imprezy towarzyszące przygotowali: Ośrodek Promocji Kultury "Gaude Mater" w Częstochowie, Regionalny Ośrodek Kultury w Częstochowie, Muzeum Częstochowskie. Ponadto imprezę wspierali: Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach, Starostwo Powiatowe w Częstochowie, Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Rolnictwa Oddział w Częstochowie.

Honorowy patronat nad Wystawą sprawowali: Prezydent RP, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Wojewoda Śląski, Marszałek Województwa Śląskiego, Prezydent Miasta Częstochowy, Duszpasterstwo Rolników Episkopatu Polski i Archidiecezji Częstochowskiej. Patronat medialny objęli: TVP Katowice, Polskie Radio Katowice oraz „Dziennik Zachodni”.

- **XXX Dni Otwartych Drzwi w Mikołowie** – zorganizowane w dniach 27-28.06. 2009r. w Śląskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Częstochowie Oddział w Mikołowie.

Patronat honorowy nad imprezą objęli: Wojewoda Śląski Zygmunt Łukaszczyk, Marszałek Województwa Bogusław Śmigielski. Patronat medialny zapewнили TVP Oddział w Katowicach oraz PR Katowice.

Wśród zaproszonych gości byli obecni Wicewojewoda Śląski Stanisław Dąbrowa, Członek Zarządu Urzędu Marszałkowskiego Marian Ormaniec, władze samorządowe i administracyjne miasta Mikołowa oraz dyrektorzy i przedstawiciele wielu instytucji pracujących na rzecz rolnictwa, a wśród nich, także Prezes Śląskiej Izby Rolniczej, który z racji odbywającej się w ramach DOD V Wojewódzkiej Wystawy Bydła Hodowlanego, był współorganizatorem tegorocznej jubileuszowej imprezy.

Dni Otwarte to impreza, która w ciągu 30 lat diametralnie zmieniła swój charakter, stając się nie tylko okazją do zaprezentowania osiągnięć Ośrodka pod względem merytoryczno-doradczym, ale również przybierając, z roku na rok, bardziej festynowy charakter. O popularności tej imprezy niech świadczą liczby: 137 wystawców, 55 autokarów, blisko 10 000 zwiedzających. Do Mikołowa przyjechali ci wszyscy, którzy są zainteresowani rolnictwem naszego województwa w aspekcie wyzwań jakie niesie współczesna WPR. Szczegółowych informacji z tego zakresu udzielali pracownicy ŚODR oraz reprezentanci instytucji pracujących na rzecz rolnictwa naszego województwa m.in. ARR, ARiMR, PIP, Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, KRUS.

- **Wystawa Rybacka** – zorganizowana w dniach 19-20 września 2009 r. w Skoczowie podczas VII Regionalnych Dni Rybactwa. Głównymi organizatorami wystawy byli: Zakład Doświadczalny Produkcji Rybackiej PAN w Gołyszu, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego Oddział w Bielsku Białej oraz Urząd Miasta w Skoczowie. W tej interesującej imprezie uczestniczyli m.in.: Eurodeputowana Małgorzata Handzlik, przedstawicielka Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Mariola Błaszczuk, reprezentująca I Vice-Wojewodę Śląskiego – Anna Socha, radni Sejmiku Wojewódzkiego, naukowcy z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego,

dyrektorzy oddziałów wojewódzkich ARiMR, ARR oraz Wojewódzkiej Stacji Chemiczno – Rolniczej, przedstawiciele Polskiego Towarzystwa Rybackiego, ZRKiOR, KRUS oraz Starostwa Pszczyńskiego i Cieszyńskiego .

Dla kilku tysięcy osób zwiedzających wystawę przygotowano wiele atrakcji, m.in.

– zorganizowano 3 konkursy gastronomiczne w przyrządzaniu potraw z karpia: II Mistrzostwa Kół Gospodyń Wiejskich, V Mistrzostwa Młodzieży Szkół Gastronomicznych oraz konkurs zawodowych kucharzy,

- smakoszom ryb oferowano bardzo atrakcyjne dania z ryb.

Ponadto w czasie wystawy swoją działalność prezentowało kilkanaście gospodarstw rybackich i zakładów przetwórstwa ryb, przedsiębiorstw produkujących sprzęt rybacki i sprzedających pasze dla ryb.

- **Dni Otwartych Drzwi w Lublińcu** zorganizowane w dniu 28 czerwca 2009r. na polach Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Kochcicach. Imprezie zorganizowanej przez Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Lublińcu towarzyszyła Wystawa Maszyn Rolniczych oraz blok szkoleń teoretycznych i praktycznych. Na tegorocznych DOD obecnych były 323 osoby.

- **XIII Redyk** - czyli wypędzanie owiec na hale, zorganizowany w dniu 23 maja 2009r obok przejścia granicznego w Korbielowie. Organizatorami tej imprezy folklorystycznej byli: Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, Wójt Gminy Jeleśnia, Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni, Starostwo Powiatowe w Żywcu. Redyk promuje pasterstwo w Beskidach oraz przyczynia się do zachowania dziedzictwa kulturowego regionu. Mieszanie owiec, pokaz doju i przetwórstwa mleka owczego, występy zespołów folklorystycznych oraz kiermasz sztuki ludowej, to atrakcje jakie przygotowano dla licznie przybyłych do Korbielowa turystów. Tegoroczny Redyk został zorganizowany w ramach programu Owca Plus finansowanego z budżetu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

- **VII Łossod** - czyli spęd owiec z hal, zorganizowany w dniu 26 września 2009r. w Ciężynie Górnej nad Leśniczówką, w gminie Węgierska Górka. Ta impreza folklorystyczna pielęgnuje tradycje i zwyczaje pasterskie oraz promuje wyroby z mleka owczego i potrawy z baraniny. Łossod organizują Wójt i Rada Gminy Węgierska Górka, Stowarzyszenie Hodowców Owiec, Kóz i Producentów Zdrowej Żywności, Ośrodek Promocji Gminy Węgierska Górka i Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie PZDR w Żywcu. Tegoroczny Łossod był jednym z elementów promocji „Programu aktywizacji gospodarczej oraz zachowania dziedzictwa kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej - OWCA Plus” realizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego.

- **Dzień Kukurydzy** – zorganizowany w dniu 18 września 2009r. na polu doświadczalnym w Mikołowie Paniowach. W czasie tej imprezy zainteresowanym producentom rolnym zaprezentowano następujące zagadnienia:

- pokaz zbioru mieszańców kukurydzy na kiszonkę,

- charakterystyka nowych mieszańców kukurydzy wyhodowanych przez HR Kobierzyce i KWS LOCHOW,

- technologia uprawy kukurydzy i sorga.

- **Wystawy dożynkowe** (województwa, 8 powiatowych, 19 gminnych) oraz **imprezy regionalne czy turnieje** prezentujące i promujące polską kulturę ludową oraz

lokalne tradycje i zwyczaje (Gminne Turnieje Kół Gospodyń Wiejskich, Hołdymas Gazdowski czy Próbowacka jodła beskidzkiego).

W ramach działalności promocyjnej śląscy doradcy aktywnie włączali się także w organizację **konkursów**, m.in.:

- AGROLIGA'2009
- Bezpieczne gospodarstwo rolne
- Na najlepsze gospodarstwo ekologiczne
- Na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne
- Rolnik Farmer Roku 2009
- Ogólnopolski Konkurs na Producenta i Hodowcę Trzody Chlewnej' 2009
- Ogólnopolski Konkurs na Producenta i Hodowcę Bydła' 2009
- Wzorowy Ogródnik
- Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów
- Sposób na sukces
- Przyjazna wieś
- Na najlepszy zakład przetwórstwa rolno-spożywczego oraz najlepsze gospodarstwo rolne,
- Piękna wieś województwa śląskiego 2009
- Wojewódzki Konkurs Orki
- XXIV Konkurs Gawędziarzy
- Najpiękniejszy ogród przydomowy.

W sumie w 2009 r. w ramach działalności promocyjnej pracownicy Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie zorganizowali m.in.:

- konkursów	-	45
- wystaw	-	66
- imprez regionalnych	-	13
- turniejów	-	9
- kiermaszy i jarmarków	-	2

Wykaz wszystkich działań promocyjno-reklamowych podjętych w minionym roku przez śląskich doradców zamieszczono w tabeli nr 4

Działalność informacyjno-wydawnicza

W systemie gospodarki rynkowej, gdzie występują duże zmiany parametrów ekonomicznych: cen podaży i popytu, stóp procentowych, kursów walut, itp., szczególnie istotny jest łatwy dostęp do aktualnej i rzetelnej informacji. Sprawny przepływ informacji jest niezbędnym warunkiem nie tylko właściwego funkcjonowania mechanizmów rynkowych w rolnictwie, ale również skuteczności doradztwa.

Wśród najważniejszych zadań informacyjno-wydawniczych zrealizowanych w 2009r. przez śląskich doradców wymienić należy m.in.:

- prowadzenie witryny domowej (www.czwa.odr.net.pl),

- udział w tworzeniu krajowego systemu informacji - w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej zbierane są i przesyłane do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi cotygodniowe informacje z wytypowanych targowisk na terenie województwa śląskiego oraz ceny produktów pszczelich,
- przygotowanie i wydanie 11 numerów miesięcznika „Śląskie Aktualności Rolnicze” (łącznie nakład 28 600 egz.) oraz 20 publikacji w łącznym nakładzie 47 800 egzemplarzy, w tym:

1. Porejestrowe doświadczalnictwo odmianowe – wyniki 2008
2. Wymogi wzajemnej zgodności CC
3. Płatności obszarowe 2009
4. XXX Jubileuszowe Dni Otwartych Drzwi
5. ABC ochrony drzew owocowych w sadach przydomowych
6. Liściaste krzewy ozdobne do ogrodów przydomowych
7. Plakat z okazji DOD”2009
8. Dodatek reklamowy Śląskich Aktualności Rolniczych
9. XVIII Krajowa Wystawa Rolnicza ; X Dni Europejskiej Kultury Ludowej Dożynki Jasnogórskie 2009
10. Dobra praktyka w gospodarstwie rolnym w świetle wymogów ochrony środowiska
11. Uprawa truskawek
12. Dobre ziemniaki
13. Formowanie i cięcie jabłoni i grusz
14. XV Krajowa Konferencja Pszczelarska, Częstochowa 2009
15. Lokalna strategia rozwoju dla obszaru LGD „Zielony Wierzchołek Śląska”
16. Program zwalczania choroby Aujeszkyego u świń
17. Wymóg humanitarnego traktowania zwierząt
18. Aktualne przepisy regulujące kwotowanie mleka
19. Żywienie owiec
20. Powstają fundusze promocji produktów rolno-spożywczych.

Szczegółowe informacje dot. działalności informacyjno-wydawniczej przedstawiono w tabelach nr 5 i 5a.

Usługi odpłatne

Ustawa z dnia 22 października 2004r. o jednostkach doradztwa rolniczego wprowadza możliwość odpłatnego świadczenia niektórych usług doradczych.

Jednym z priorytetów stojących aktualnie przed doradztwem jest wdrażanie instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej. W 2009r. szczególny nacisk położony był na sprawy związane z dopłatami obszarowymi i wykorzystaniem wsparcia finansowego z funduszy PROW 2007-2013. W tym zakresie obok działalności oświatowej, doradcy udzielali wszechstronnej pomocy merytorycznej w opracowywaniu biznesplanów oraz wniosków o dofinansowywanie działań podejmowanych w ramach Europejskiego Funduszu Gwarancji Rolnej (płatności bezpośrednie) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW).

W sumie w 2009 roku śląscy doradcy przygotowali około 20 tysięcy wniosków, w tym:

- **19 142 wnioski o dopłaty obszarowe**, w tym w powiatach: będzińskim – 831, bielskim – 1227, cieszyńskim – 1253, częstochowskim – 2692, gliwickim – 1115, kłobuckim – 2691, bieruńsko-lędzińskim – 631, lublinieckim – 971, mikołowskim – 713, myszkowskim – 1015, pszczyńskim – 707, raciborskim – 572, rybnickim – 823, tarnogórskim – 532, wodzisławskim – 734, zawierciańskim – 1617, żywieckim – 1018.

- **834 wnioski z PROW** (tj. 8 - ułatwienie startu młodym rolnikom, 182 - modernizacja gospodarstw rolnych, 1 – zwiększenie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej, 1 – uczestnictwo w systemach jakości żywności, 1 – grupy producentów rolnych, 386 – program rolnośrodowiskowy, 1 – zalesianie, 42 – różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, 22 – tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstwa, 1 – Leader, 58 – korzystanie z usług doradczych (produkcja roślinna), 131 – korzystanie z usług doradczych (produkcja roślinna i zwierzęca).

Zgodnie z treścią Ustawy z dnia 22 października 2004r. o jednostkach doradztwa rolniczego, w ramach usług wykonywanych odpłatnie w 2009 r. śląscy doradcy :

- opracowali 37 biznes planów przedsięwzięć inwestycyjnych w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym,
- udzielili rocznej pomocy merytorycznej dla 466 gospodarstw realizujących program rolnośrodowiskowy,
- przeprowadzili 56 szkoleń uprawniających do stosowania środków ochrony roślin, które ukończyło 1 987 osób,
- przeprowadzili 2 szkolenia uprawniające do obrotu środkami ochrony roślin, które ukończyło 59 osób,
- przygotowali 243 wnioski o dopłaty do materiału siewnego oraz 16 rocznych planów nawożenia dla gospodarstw rolnych,
- zorganizowali 15 kursów kwalifikacyjnych (w zawodzie rolnik oraz operatorów kombajnów), które ukończyły 284 osoby,
- przeprowadzili atestację 182 opryskiwaczy polowych.

Ponadto prowadzone były m.in.:

- działalność wydawnicza i poligraficzna - pozyskiwanie reklam, wydawanie ulotek, broszur i innych wydawnictw - projekty realizowane przez ŚODR,
- działalność laboratoryjna,
- działalność hotelarska i gastronomiczna,
- inne działania, np. wynajem pomieszczeń, produkcja polowa.

Wykaz zadań zrealizowanych w ramach „usług odpłatnych” zamieszczono w tabeli nr 6 i 7.